

Observatoriulu ese de doue ori in septemana, Mercuria si Sambat'a.

Pretiuu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu IV.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 94.

— Sibiu, Sambata 21/3 Decembre. —

1881.

Obiceiurile juridice ale poporului romanu.

Intrebări asupra legaturilor satesci, casnice si de lucruri între tierani.

(Urmare).

II. Casa.

§. 148. La ce vrèsta se logodescu si se însóra ómenii pe acolo?

§. 149. Se intempla óre, cá parinti se logodésca pe copiii lor de mici?

— cum se face acésta?

— si ce urmèdia de acolo?

§. 150. Cátu timpu trebuie se tréca între logodna si casatoria?

§. 151. Candu, unde si câte intalniri se facu pentru incheierea logodnei?

— cum se numesce fiacare din ele?

— si cine sunt acei ce iau parte intr'insele?

§. 152. Ce felu de obiceiuri, cu deameruntulu, se pazescu la petire?

§. 153. Candu óre se socotesce cá o logodna s'a sevèrsitu pe deplinu?

§. 154. Cá ce felu de inpregiurari sunt acelea, ce potu aduce stricarea logodnei?

§. 155. Acela ce strica logodn'a este elu tinutu a da vreo despagubire celeilalte parti?

§. 156. Cum este privita in satu o féta, a carii logodna s'a stricatu?

§. 157. Óre se afla acolo ómeni cari traiescu cu femeii fara cununia?

— ce parere are poporulu despre o astfelu de insotire?

— si cum o numesce?

§. 158. Cum este primita in satu o posadnica sau femeia fara cununia?

§. 159. Sunt óre flacai bestrani si fete bestrane?

— din ce felu de pricina?

— si cum sunt priviti de cátra poporu?

§. 160. Ce crede poporulu despre acei ce imbetrnescu si moru necasatoriti?

§. 161. Ce scopu are casatori'a dupa credinti'a poporului? buna-óra:

— dragostea?

— ori inmultirea némului?

— sau trebuintia pentru barbatu de a avea o muncitóre in casa?

— sau ce alta inpregiurare?

§. 162. Ce insusiri sunt cele mai cautate intr'o mirésa? buna-óra:

— frumusetia ei?

— ori harnicia si buna purtare?

— sau avutia?

— sau ce alta?

§. 163. Ce deosebire trebuie se fia între vrest'a mirelui si vresta miresei?

§. 164. Se intempla óre rapirea feteloru?

— cum se face mai obicinuitu?

— cari sunt pricinele ei?

— si ce parere are poporulu despre acésta?

§. 165. Afara de rapirea cea adeverata a feteloru, adeca fara voi'a si scirea parintiloru, se obicinuesce óre vre-unu felu de rapire inchipuita, cu voia si cu scirea lor?

— cum se face acésta?

— si pentru ce se face? adeca:

— numai pentru a pazi unu vechiu obicei?

— ori pentru a se scuti de cheltuelile nuntiei?

— sau din ce alta pricina?

§. 166. Voi'a parintiloru este ea de neaparata trebuintia la casatoria?

— a carui anume dintre parinti mai cu deosebire?

— si daca parinti nu mai traiescu, óre cine da voia atunci?

§. 167. Fiulu candu se însóra nevrestnicu, mai remane elu sub puterea tatalui seu?

— si daca remane densulu, apoi óre totu asia soçi'a lui si copiii?

§. 168. Parinti au ei putere asupra feteloru maritate?

§. 169. Copiii potu ei se aiba vreo avere deosebita de a tatalui lor?

— si din ce lucruri anume se tocmesce o asemenea avere?

§. 170. Poporulu crede elu, cá copiii sunt datori a ocroti si a hrani pe parinti lor la vremea de betranetie?

§. 171. Parinti silescu ei vreo data pe copiii lor la casatoria?

— si ce dice atunci poporulu?

§. 172. Se intempla óre pe acolo, cá unu flacau, inainte de casatoria si chiaru de logodna, se se dragostésca cu o féta si se dórma la ea, cu voi'a parintiloru ei?

— si ce felu de legature, drepturi sau indatoriri, se nascu prin acésta între ei toti?

§. 173. Candu se marita o féta sau se însóra unu flacau, se tine óre vre-unu sfatu între cei de ai casei?

— si cum se face acésta?

§. 174. De câte feluri sunt pedeele la o casatoria din pricin'a rudeniei?

§. 175. Pana la ce spitia de rudenia tine poporulu a fi pecatu de a se casatori?

§. 176. Óre crede poporulu, cá este o pedeca la casatoria si rudeni'a cea sufletésca, precum sunt cumetria, fartatia, cumnatia si altele?

§. 177. Este óre o pedeca la casatoria, candu doua némuri, macaru cá nu sunt inrudite, totusi pórtu aceeasi porecla?

§. 178. Se facu óre casatorii cu ómeni de alta limba sau de alta lege?

— si cum sunt ele privite?

§. 179. Óre se intempla casatorii între Romani si Tigani?

— si ce dice atunci poporulu?

§. 180. Copilulu luat de sufletu póte elu se se casatorésca cu copilulu celu adeveratu alu tatalui seu de sufletu?

— sau cu vreo ruda de ale acestuia?

§. 181. Se face óre adesea pe acolo luarea de sufletu a unui copilu?

— si cari sunt pricinele de se face acésta?

§. 182. Óre numai barbatii iau de sufletu?

— sau o potu face si femeile?

§. 183. Cá ce felu de obiceiuri pastrèdia poporulu la luarea de sufletu a unui copilu?

§. 184. Ce drepturi si datorii are copilulu de sufletu fatia cu parinti sei de sufletu?

§. 185. Copilulu de sufletu schimba elu numele sau porecla ce avusese pana atunci?

§. 186. Cari sunt legaturele copilului de sufletu cátra parinti sei cei adeverati?

§. 187. Care trebuie se fia deosebirea de versta între copilulu de sufletu si parintele de sufletu?

§. 188. Se intempla óre vreo data, cá se se ia de sufletu unu omu cu copii?

— si ce felu de legaturi se nascu atunci între toti acestia?

§. 189. In ce chipu se face pe acolo invoièla in privinti'a zestrei?

— se obicinuesce fóia de zestre?

— si ce numiri pórtu in poporu unele cá acestea?

§. 190. Ce felu de lucruri se dau obicinuitu cá zestre?

— si candu anume se dau ele? adeca:

— inainte de nunta?

— dupa nunta?

— inpreuna cu mirésa?

— sau altmentrea cumva?

§. 191. Se da óre cá zestre numai avere miscatóre?

— ori si pamentu sau case?

§. 192. Ginele nu platesce si elu ceva tatalui miresei?

— si daca platesce, atunci ce anume?

— si in ce chipu?

§. 193. Ce felu de daruri, candu si cui anume, facu insuratiei printre rudele lor?

— sau si printre straini?

§. 194. Tieranulu sau tieranc'a ce se asièdia prin casatoria in altu satu, nu despagubesce óre intr'unu chipu óre-care satulu de unde au esitu?

§. 195. Cine dintre parinti, tatalu sau mam'a, este insarcinatu mai cu deosebire cu adunarea zestrii?

(Va urmá.)

Ungaria.

— In diet'a Ungariei se votèdia budgetele pentru fiacare ministeriu unele dupa altele, fara mari dificultati. Desbaterile mergu estimpu cá si unu mecanismu, ale carui róte, rotile, resorturi si siurube sunt in ordine. Variatiunile câte aparu, vinu mai multu din afara din dieta. Asia între altele sunt:

Petitiunile tribunaleloru din tíera adressate dietei, in care membrii lor arata cá salariile sistemisate sunt atátu de modeste, in cátu cei mai multi din ei esu fórtu greu cu acelea; totusi densii reflectandu la starea strimtorata a finantiloru, nu ceru mai multu decâtu o adaogere la banii de locuintia. S'au aflu deputati cari le imputara chiaru si acésta cerere moderata. N'au dreptu acei deputati. Voiti justitia buna? Sunteti datori se platiti bine pe judecatori, cá sunteti galanti si risipitori cu miliónele in alte directiuni, precum vi s'au demonstratu in casuri nenumerate. De altumentrea cu acésta ocaziune a marturisitu chiaru si „P. Lloyd“, cá ministeriulu nu respecta independenti'a judecatoriloru asecurata lor delu inceputu prin lege, dara apoi interpretata in parte rea. S'a mai constatatu, cá si la inaintarea judecatoriloru se facu nedreptati.

Unu altu incidentu remarcabile este brosiur'a renumitului barbatu de statu septuagenariu Colomanu Ghitzzy despre finantiele tiei, in care densulu arata pana la convictiune, cá dupace inpositele directe nicidecum nu se mai potu urcá, dupace inse deficitele trebuescu acoperite neaparatu, nu remane alta cale de scapare, de cátu a urca grosu darile indirecte, sau de nu, trebuie se urmedie bancrotu de statu. Acestea le dice unu Ghiczzy, si nicidecum vreunu vrasmasiu alu elementului magiaru. Auctorulu brosiurei merge asia departe, in cátu propune cá mesura de scapare: obligarea, silirea negociatoriloru, fabricantiloru, speculantiloru, cá se presente bilantiu de afaceri in fiacare luna, adeca de 12 ori pe anu, la directiunile finantiale, pentru-cá ministeriulu se afle regulatu, care câte si ce feluri de marfi au cumparatu si vendutu si ce castigu au avutu. „P. Napló“ dice cá asia s'ar face si in Americ'a. Noi nu scimu cum se face in Americ'a; ceea ce scie tóta lumea este, cá acolo (intielegemu republic'a nordamericana) chiaru acuma s'au publicatu budgetulu din care ese, cá in acelu statu trecu veniturile preste spese cu câteva milióne dolari, cá din enormele datorii facute cu resboiulu civile de patru ani (1861—1865) s'au si platitu câteva sute de milióne, in fine cá dupa numeratur'a de deunadi, poporatiunea republicei trece preste 51 milióne 155 mii suflete.

— In cercurile superiori se discuta multu unu planu relativu la calile ferate, alu carui subiectu este: secuestrarea din partea statului a liniiloru de cali ferate, care se bucura de garanti'a statului, le ambla inse asia de reu, cá din venitul loru niciodata nu se scotu interesele capitalului

ingropatu in trensele, prin urmare statulu cá garantu trebe se platésca pe ele cu fiacare anu cu miliónele. Cali ferate de acelea sunt 6, între care si calea ferata transilvana (Aradu-Alb'a-Juli'a). Gubernulu dupace le va sequestrá. le va luá in regi'a si administratiunea statului. Una este si luata. In acestu casu s'aru concentrá cele mai multe cali ferate in manile statului si companiile de capitalisti si actionarii aru remanea cum dice romanulu budiyati. Cestiunea este de o natura fórte delicata, ea invólve aci dreptulu de proprietatea averei si calcarea contractului bilaterale inchiaretu la timpulu seu între statu si companii. Actionarii nu potu fi scosi din dreptulu lor pe cale drépta, decátu numai in casulu, candu gubernulu ar documentá deplinu, cá administratiunea (directori, manipulanti etc.) este cea mai miserabila, cá venítulu se fura, se dilapidédia, sau se dá pe lucrari cu totulu rele, éra adunările generali ale actionariloru, care singure sunt in dreptu a lua pe directori de nasu si de urechi, inchidu ochii si nu dicu nimicu. In casu de aceste gubernulu póte dice prea bine: statulu n'are bani de platitu cá garantia pentru defraudatori, dilapidatori si hoti; afara cu voi, am eu pe ómenii mei onesti si cu fric'a lui D-dieu, credintiosi (buna-óra cá cei din Banatu dela dominiile statului!), cari nu fura. — Pána atunci inse proprietarii caliloru ferate sciu se respunda, cá nici calile ferate ale statului nu aducu venítulu mai bunu si cá va mai trece o lunga serie de ani, pána candu comerciulu si comunicatiunea preste totu va ajunge in stare de a da nutrementu acestoru cali ferate unguene, dintre care câteva se numescu cu totu dreptulu ale familiiloru, adeca trase nu cu scopulu folosului generale, ci numai alu folosului familiiloru aristocratice, prin ale caroru mosii trecu, pe alocurea chiaru pe la portile lor.

— Deportatiuni. Nenumeratele omoruri si hotii, desele sententii de mórte, despre care citimu neincetatu din monarchi'a intréga, dara mai virtosu din Ungari'a, dete la mai multi patrioti ide'a de a se castiga si pentru acésta monarchia vreo insula sau doue deserte undeva, in Oceanulu pacificu, sau spre Indi'a orientale, in care se se departedie criminalii cei mai mari, dupa cum facu de ex. Angli'a, Franci'a, Russi'a. Prinsorile (temnitiele) sunt si pána acum asia de pline, in cátu arestantii nu mai incapu si statului ii cauta se le inmultiesca, apoi intretinerea robiloru si paza lor costa sume mari. Daca s'ar introduce si la noi deportatiunea, statulu si omenimea ar castigá; furcile aru functioná multu mai raru, criminalii deportati in insule, in locu de a fi intretinuti pe spesele tiei, aru fi necesitati se cultive ei insii insul'a, se muncésca, sau se piéra de fóme, prin fere selbatece si sierpi veninosi.

Despre cuventulu de tronul alu regelui Romaniei.

(Opiniunile diarielor austro-unguresci.) Abia este vreunu diariu de dómne-ajuta in Austri'a si in Ungari'a, care se nu fia luatu cunoscintia de coprinsulu acelu discursu de tronul asia, cá anume aliniatele relative la cestiunea danubiana si celu relativu la armata le-a venítu cu totulu pe neasteptate; éra comentariile facute asupra lui mai alesu la B.-Pest'a, respira mania si resbunare. Cele din Vien'a iau discursulu de tronul mai multu cá inspiratu de cátra unele guberne europene vrasmasie Austro-Ungariei (?). „Die Presse“ cea vechia afla, cá acelu discursu de tronul se póte considerá numai cá unu articlu primu de diariu si cá romanii nu sciu omenia daca vorbescu asia cátra unu statu mare si prepotente, precum e monarchi'a austro-unguresca. „Deutsche Zeitung“ crede, daca cutédia regele Romaniei se vorbésca asia, apoi tinteti minte cá Romani'a nu este aparata numai de Angli'a, ci si de Franci'a si de Russi'a.

„Pester Lloyd“ se incérca a vorbi si acuma totu de pre calare si intr'unu lungu articlu dá o lunga dascalitura Romaniei, inchiaindu apoi, cá in cele din urma de si-ar sta in capu romanii, cestiunea Dunarei se va decide totu pe voi'a Austro-Ungariei.

Unele si altele amerintia pe Romani'a mai cu desfiintierea comisiunei europene dela Galati, mai cu astuparea si infundarea gureloru Dunarei, daca Austro-Ungari'a va esi din acea comisiune, cá-ci apoi cine se le curatie si desfunde, cá se póta intra corabiile cele mari pána la Galati? (Tóte cá tóte, dara acésta este una din cele mai absurde. Cine se curatie Dunarea? Europ'a intréga, in interesulu comerciului seu. Dara ce Europ'a? Angli'a singura, sau Franci'a singura, sau ambe,

sunt bune bucuróse cá se le tina cu spesele loru totudeauna deschise.)

Din tóte diariile aristocraticulu „P. Napló“ din 30 Nov. este astadata celu mai francu si mai deschisu. Elu in primulu seu mustra pe unguri si pe austriaci, cá-ci s'au aratatu pána acuma binevoitori cátra Romani'a. V'am spus de atátea ori, adaoge „P. N.“ cá Romani'a este vrasmasi'a nóstra decisa, cá ea isi cresce tinerimea in aspiratiuni la Transilvani'a, Banatu, Bucovin'a, Marmati'a. Se finimu odata cu ea. Resboiulu nu se mai póte evítá. Romani'a si asia este a nóstra, a Ungariei, se ne realisamu dreptulu nostru, cátu mai curendu atátu mai bine.

Asia vorbesce „P. Napló“. „Weltblatt“ din Vien'a scarmana discursulu de tronul alu regelui Carolu I in doi Nri din 30 Nov. si 1 Dec., afla cá acela este o lovitura cu pumnulu in falci, o cutediare ne mai audita a unui statu micu contra celu mare si tare, carui ii denéga ori-ce influentia decisiva asupra Dunarei dela Portile-de feru la vale; in fine acelasu diariu sedusu de trufi'a sa, citédia opiniunea unui diariu austriacu militariu, care indémna pe gubernulu centrale, cá se céra satisfactiune dela Romani'a pentru „insult'a“ coprinsa in discursulu de tronul, éra daca nu ar voi se o dea, Austro-Ungari'a se si-o ia cu armele impumnate. Adeca si „Weltblatt“ e de parerea lui „P. Napló“; intr'aceea nu uita nici elu se observe, cá se póte prea usioru, cá la spatele Romaniei se stea Angli'a si Russi'a, póte si Franci'a; anume de Angli'a nu se indoiesce nimeni, cá nu va suferi in veci, cá Dunarea se ajunga in potestatea Ungariei dela Portile-de feru in diosu.

„Pester Journal“ (redactiune si proprietate jidovésca) facéndu mai multe imputari diplomatiei austro-unguresci din caus'a Romaniei, inchiapie articlulu seu dicéndu totu cá „P. N.“, cá pe cale diplomatica nu mai potu supune pe Romani'a. — Totu in acestu spiritu curgu de cinci dile incóce conversatiunile in societati private si publice din capital'a Ungariei; unele scrisori private ajunse aici ne dau câteva specimine fórte curióse, care potu fi crestate la Bucuresci, de exemplu: Ai vediutu cutediarea reguletiului valachu, care s'a facutu numai din grati'a nóstra aceea ce este!? Audi colu, se ne acuse la Europ'a, cá noi le facemu chicane la comertiu cu vite! Daca este asia, avemu se'i inchidemu hermetice, cá se nu mai póta scóte nimicu din tier'a lor.

— Valachii au si uitatu cá ei au fostu vasalii nostrii. — Dunarea este a nóstra pána la Galati si pe malurile aceleia avemu se dispunemu noi. Societatea de corabiere pe Dunare domnesce acolo de 50 de ani, prin urmare avemu si dreptu istoricu mai nou. Ce vréu valachii? Se ne faca concurentia cu alta societate de vaporu? Obraznicia, pe care vomu sci a o infrena. — Si inca mai au nasu cá se se laude cu armata loru? Trei batalione viguróse de Honvedi sange curatu, si se vedi apoi armata romanésca. — In fine valachiloru mojici din comitatulu Transilvanu se li se interdica a'lu numi principatu sub grea pedépsa. Si asia mai departe, gratiositati pána la infinitu.

Totu in aceste dile politici mai seriosi cáti petrecu in capital'a Ungariei, aducu discursulu de tronul in combinatiune atátu cu aliniatele din discursulu de tronul alu imperatului Wilhelm, unde Mai. Sa dise deunadi curatu, cá convenirea Sa cu imperatulu Alexandru III la Danzig s'a intemplatu in prea buna intielegere cu imperatulu si regele Franciscu Josifu I; cu alte cuvente, cá aliantia tripla e restaurata. Totu asia se combina si la denumirea comitelui Gust. Kálnoki de ministru alu afaceriloru esterne, care nu place in Ungari'a, precum nu place mórtea, din trei cause, cá escel. sa nu mai este unguru si nici nu cunósce limb'a unguressa, apoi cá esc. sa este dóra din toti diplomatii austriaci celu mai bine vediutu la curtea imperiale a Russiei, si — in fine, cá escel. sa cá soldatu si generalu austriacu tine tare la partid'a militara austriaca. Din tóte aceste se deduce astadi in Bpest'a, cá asiadara cu Russi'a nu va fi resboiulu doritu (de nebuni), prin urmare nici Romani'a nu va mai fi asuprita precum a fostu din partea repusatului ministru br. Haymerle.

Sententia memorabila a ministrului presidente Colomanu Tisza.

Dilele aceste veni la camer'a deputatiloru unu proiectu de lege relativu la desfiintierea micului comitatu Torna in Ungari'a si anexarea lui la

comitatulu Abauj. Proiectulu fu combatutu de cátra câteva oratori. Ministrulu presiedente ilu apará cu energia, cu care ocaziune apoi declará, cá esc. sa nu póte se „védia tinuturi mai mari locuite in masse compacte totu numai de poporatiuni nemagiare,“ ci doresce cá impartirea tiei se ésa asia, in cátu comitatele se fia cátu mai amestecate, inse cá ori-unde se póte, se se formedie centruri magiare.

Noi ardelenii cunóschemu de multu acésta maxima politica si gubernamentale, cá pre un'a din cele principale ale politicei actuale, o vediuramu si aplicata de 5 ani incóce, scimu ce astépta si pe comitatulu Fagarasiului; amu dis'o inse si in alti ani, o repetimu si acuma, cá numai cu atáta dn. Tisza nu'si ajunge scopulu, ci trebe se recurga la mesurile luate odinióra de cátra sultanii turcesci, adeca se stramute câte o suta de mii romani din Transilvani'a tocma colu pe la Presburg, éra de pre acolo se aduca in Ardealu câte 100 mii slovaci si nemti si totu asia, pána-ce'i va mestecá perfectu. Cu modulu acesta se voru si inbogati popórale de minune, facéndu'si case si alte edificie nóue, prasingu vite mai multe, cultivandu si pamentulu mai bine.

Romania.

Mesagiulu regalu pentru deschiderea sesiunei ordinare a corpuriloru legiutorie in 15/27 Novembre, pe anulu 1881—82.

(Urmare si fine.)

Ministrulu Meu de justitia ve va presentá diferite proiecte de legi, reclamate de necesitati urgente, in specialu pentru reducerea dobéndiloru legale, pentru asigurarea unui controlu eficace asupra asiedimentelor de unu interesu publicu, pentru infiintarea asistentiei judiciare, pentru imbunatatirea cátoruva dispositiuni de procedura, in fine pentru modificarea legislatiunei existente asupra tuteleloru.

Organisarea armatei, pentru care Camerele au aretatu totudeauna celu mai viu interessu, se complectédia neincetatu, dobândindu o mai mare solidaritate. VEDIU asemenea cu multiamire, justificandu-se ide'a, pe care amu avut'o inca din anii dintaiu ai Domniei Mele, cá daca armat'a, in ori-ce alte parti, este unu elementu de ordine si de garantare, la noi ea are si o alta misiune, totu asia de mare: aceea de a contribuí, alaturi cu scólele, la respandirea educatiunei si invetiamentului.

Dela epoc'a reinvierei spiritului nationalu, invetiamentulu romanescu a reintratu in scóle. Numerulu acestora se inmultiesce pe fiacare anu si tóta lumea aduce pétr'a sa pentru redicarea edificiului invetiamentului nationalu.

Ministeriulu Meu de culte si instructiune publica ve va supune o serie de proiecte menite a imbunatatí si complectá legea astadi in vigóre la scóle, spre a asigurá mersulu mai regulatu si mai prosperu, mai cu séma invetiamentului primariu si celui profesionalu.

Sunt fericitu de a constatá, cá in acésta lucrare concursulu armatei nu este din cele mai nefolosiórie. Cine a vediutu scólele nóstre regimentare, s'au potutu convinge de progressele ce facu soldatii, multiamita staruintiei si iubirei cu care corpulu oficierescu se aplicá a secundá oper'a invetiamentului publicu. TIERANULU se intórce astfelu la caminulu seu cu deprinderi de disciplina, cari contribuiescu a pune regularitatea si ordinea in actele vietiei sale, si cu unu micu capitalu de cunoscintie, care voru contribuí la imbunatatirea conditiunei si traiului seu.

Cum vedeti, Domni Senatori si Domni deputati, daca ne ocupamu cu totii de armata, n'o facemu dintr'o pornire de ambitiuni nesocotite; din fericire Romanii au fostu pána acum feriti de asemenea slabitiune; in tóte luptele loru trecute, ei au cautatu numai a se aperá si a mentínea ceea ce erá alu lor. Tocmai aceste intielepte portari, ce in toti timpii si-au impus'o, datorscu ei poterea ce au avutu de a resistá si a'si pastrá individualitatea loru neatinsa; si este de observatu cá, din tóte Statele ce s'au redicatu dupa caderea Imperiului Romanu, in Europ'a resaríténa, si care au avutu se suferé invasiuni successive, Romani'a este póte singurulu Statu care a remasu neatinsu pána astadi. — Daca dara, ne ocupamu cu tóta grij'a de organisatiunea armatei, o facemu pentru cá dorimu a ne pune cátu mai curendu, si sub tóte rapórtele, in positiune de a pastrá locul ce l'amu dobénditu prin sacrificiile nóstre si prin simpatiile mariloru poteri; o facemu convinsi, cá numai prin desvoltarea ne-urmata a tuturoru poteriloru nationalu, vomu putea fi unu elementu de ordine, de pace si de progressu in Orientele Europei.

Domniloru Senatori,
Domniloru Deputati,

Intinsu si roditoriu este campulu activitatii dvóstre legislative in actual'a sesiune. Dupace ati inchiapete bolt'a edificiului nostru politicu, o sarcina nóua si ne mai puçinu laboriósá incepe de acum pentru Dvóstra, aceea de a consolidá marea opera, la care a lucratu unu lungu síru de generatiuni spre a fundá Statulu romanu; de a indreptá, prin mesuri intielepte si prevedietóre, aceea ce nestatornici'a timpuriloru si pr'evenimentelor a potutu lasá inca nedesevêrsitu. Sunt convinsu cá si in acésta sarcina, Representatiunea nationala va fi, cá in totudeauna, la inaltimea mentei sale, si ori-care aru putea fi deosebiriile de pareri in privinti'a mijloceloru celoru mai nimerite spre a ajunge la solutiunea cestiuniloru supuse deliberariloru

Dvóstre, deosebiri cari este firéscu se se produca în sinulu unoru mari corpuri, în cari se desbatu interesele diverse, în cari sunt reprezentate fortiele vii și inteligente ale societății; sunt bine incredintiatu înse, și întregulu nostru trecut este spre acésta celu mai siguru garantu, că ori-candu se va atinge de onórea și de drepturile nóstre nationale, aici, cá si pe Tronu, cá si în Tiéra, nu va mai fi decâtu unu cugetu, care va tinea destepte tóte mintile, care va face se bata fratiesce tóte ánimile, care va aflá gat'a tóte devotamentele, tóte barbatescile sacrificii: Romani'a, pe care pururea Domnedieu s'o binecuvantedie!

Sessiunea ordinara a Corpurilor Legiuitórie este deschisa:

Carol.

Presedintele consiliului ministrilor, ministru alu finantielor si ad-interim la resbelu, I. C. Brateanu. Ministru de interne, C. A. Rosetti. Ministru afacerilor straine, Eug. Stasescu. Ministru justitiei, M. Pherekyde. Ministru agriculturii, comerçului si lucrurilor publice, Colonelu Dabija. Ministru cultelor si instructiunii publice V. A. Urechia.

Nrulu 2,651
15 Novembre 1881
Bucuresci.

Program'a desvelirei statuei lui Jonu Eliade Radulescu.

În dio'a de 21 Novembre, Sambata, la órele 12 gard'a cetatienésca cu music'a va ocupá locu dea drépt'a si dea sting'a statuei în faci'a bulevardului.

Autoritatile si persónele invitate voru ocupá locurile rezervate de comitetulu statuei.

Principele Dimitrie Grigorie Ghica presedintele comitetului, va deschide solemnitatea.*)

Dn. Hajdeu va tineá unu discursu în numele comitetului statuei, si d. ministru alu instructiunii publice, V. A. Urechia, va raspunde.

În urm'a acestui discursu, statu'a se va desvelí si music'a va cantá imnulu nationalu.

Se voru depune apoi corónele pe treptele statuei.

Solemnitatea se va inchiaá prin cantarea muziceii si retragerea gardei.

Sunt invitati la acésta solemnitate:

Prea s. Sinodu, dnii ministrii, corpurile legiuitóre, curtea de cassatie, curtea de apelu si tribunalele, curtea de compturi, inaltii functionari civili si militari, academi'a romana, rectoratul si domni professori ai facultatilor din Bucuresci si Jasi, directorii si professorii liceelor, gimnasiilor totoruru scóleloru cu elevii, reprezentantii pressei romane, societatile literare, primari'a capitalei si consiliarii comunali, primarii si consiliarii comunali ai capitaleloru de judetie, consiliarii judetieni din tiéra, corpulu advocatiloru, directiunea teatrului nationalu si toti artistii dramatici, Efori'a spitaleloru civile, Epitropi'a asediamentelor Branconesci. — Jockey-club, clubulu romanu, clubulu conservatoriloru, clubulu militaru, clubulu tinerimeii, clubulu regal, clubulu liberalu, seminarulu Nifonu, directiunea si professorii asilului „Elen'a“, scól'a pentru invetiatur'a poporului romanu, scól'a libera de sciintie administrative, scól'a de comerçiu, conservatoriulu de musica, camer'a de comerçiu, societatea Dacia-Romani'a, cass'a de depuneri, creditulu ruralu, creditulu urbanu, banc'a nationala, directiunea regala a drumuriloru de feru: creditulu mobiliaru, societatea de constructiuni, societatea Concordia, societatile de agricultura si industria, societatea Prevederea, societatea Economi'a si tóte societatile de economia din tiéra, societatea studentiloru Unirea si societatea medicala, tipografii si librarii, tóte persónele cari au contribuitu la ridicarea acestei statuei.

Comitetulu statuei.
(Monitor.)

— Constantinopole, 13. Novbre Tóte diarele turcesci aducu articole asupra introducerii serviciului militaru în Bosni'a si Hertiegovina. Chiaru si oficiós'a „Turquie“ declara, cá acésta mesura însemnédia anexarea în curendu a acestoru provinci. „Vakit“ anuntia, cá în biuroulu seu vinu multi Bosniaci, stabiliti în Stambul, ceréndu dela numit'a fóia cá se fia interpretulu loru la Sultanulu si se protestedie contra deslipirei Bosniei de Turci'a. „Hakikat“ si „Djeridei-Havadis“ insista asemenea, cá se se protestedie energicu contra serviciului militarului.

(Resb.)

Correspondentie particulare ale „Observatoriului“.

— Talmudulu. Mi se vede cam curiosu împregurarea cá jurnalistii nostrii n'an lústu natitia nici

*) Cadiendu reu principele Ghica si sufere mari doreri.

pána în dio'a de adi despre misicamentulu antisemiticu*), bateru cá cestiunea acésta merita tóta atentiunea din mai multe puncte de vedere, si deosebi pentrucá semitelor, precum vedemu, de totu le place a se asiedia acolo, unde fii natiunei nóstre e mai compacta. Caus'a preiubirei acesteia o póte nimeri prea usioru ori-si-cine, nici vreau cu asta-data se facu diagnosa, pentrucá ar reesi în defavórea nóstra. Vreau inse se amintescu, cumcá Istoczy Géza, omu în tóta privint'a independentu, în 1875 în camer'a deputatiloru cá fulgerulu din seninu au esitu la lumina cu propunerea, cá se se cerce mi-diuloce de a transferá pe jidani în Palestin'a, pentrucá aici se fia crutiatu crestianismulu de influint'a semitica. Motiunea acésta, precum scimu, pe timpurile acele au fostu întempinata cu hohote în dieta, dara nu asia în tiéra; pentrucá Istoczy au vorbitu din pracsá; elu au sciutu fórté bine pentruce, si ce au facutu; dovada cá principiile densului în privint'a acésta au aflatu consensu în tóta tiér'a, si animatu de successulu acesta, n'a încetatu a lucrá, ba chiaru ni-a pusu în vedere lucrarea ascunsa a semiteloru faciá cu celelalte popóra, ni-au deslucitu pentruce asia, si pentruce nu altcum? Acum ne zacu înainte 12 brosiure ale densului din 1880, a caroru continuare urmédia neincetatu. Ce va mai dovedí vomu vedea. Dintru aceste 12 brosiure ne-amu convinsu pe deplin, cumcá cestiunea antisemitica merita cá si noi se ne cuprindemu cu dens'a.

De-óre ce inse jurnalistic'a nóstra totu misicamentulu acesta antisemiticu l'a pestrecutu cu vederea,**) imi iau voia a'lu face cunoscutu înainte publicului romanu. Istoczy în brosiurele sale documentédia cumcá semiti, adeca jidani sunt periculosi totoruru rasselor crescine, si eu cu atátu mai tare îi dau dreptu, pentru cá pána a nu fiindu cetitu brosiurele densului, am fostu de parere cumcá: tóte sectele religionare au unulu si acelasiu moralu prescrisu în cartile loru numite sfinte, si adeca „se iubesci pe deaprópele teu cá insusi pre tine“, dara m'am insielatu, pentrucá Talmudulu altcum prescrie si anume:***)

1. Israelitii sunt mai iubiti înainte lui Dnedieu decâtu ángerii. Celu ce palmuesce pe unu jidovu, însémna cá au palmuitu pe Domnedieu, pentrucá jidovulu e creatu din esenti'a lui Domnedieu. Pentru aceea Goiulu (adeca nejidovu sau crescinu) daca lovesce unu jidovu, e demnu de mórté.

2. De n'aru fi jidovi pe pamentu, n'ar fi binecuvantare, n'ar fi lumin'a sórelui, n'ar fi plói'a; dreptu aceea popórele n'aru potea subsistá, de cumva n'aru fi jidovi.

3. Si de-óre ce este deosebire în tóte lucrurile, si de-óre ce dobitócele stau în josulu ómeniloru, asia stau jidovii asupra totoruru popóraloru de pe faci'a pamentului.

4. Sementi'a dobitócésca este sementi'a strainului care nu e jidovu.

Talmudulu pe nejidovi în mai multe lucruri îi numesce magari (asini), porci si cáni. Casele loru, adeca ale goimiloru sunt locuintele dobitóceloru.

5. Voi israelitii sunteti ómeni, celelalte popóre nu sunt ómeni, pentrucá sufletele loru isvorescu dela suflete necurate, éra sufletele lui Israilu dela sufletulu sántu alu lui Ddieu.

De dupa principiulu acesta jidovulu pre nejidovu nu'lu cunósce cá pre deaprópele seu, pentrucá în privint'a dobitóceloru nu cunóschemu iubirea deaprópelui. Pentru aceea dice Talmudulu:

6. Nu vei dovedí bunavointi'a cátra densii (nejidovi), este oprita îndurarea cátra densii, pentrucá nu este la loculu seu îndurarea faciá cu dusmanii nostrii.

7. Este oprita a salutá pe atheisti (nejidovi); pe lángá tóte aceste se ve fia axioma dicerea: se fiti astuti în frie'a lui Domnedieu; se salutamu si pe nejidovi pentru bunulu pacei, cá se fimu placuti înainte loru, si se nu avemu neplaceri din parte-le. Din punctulu acesta de vedere farisaismulu este iertatu cá omulu (jidovulu) faciá de nejidovi se fia curtenitoriu, se'i cinstésca si se le spuna cumcá îi iubesci; acésta este iertatu, de cumva omulu (adeca jidovulu) are lipsa de crescinu si se teme de densulu. (La din contra este pecatu). Pentrucá pe lumea acésta este iertatu, rolulu fariseului faciá de nejidovi. Pentru aceea jidovulu faciá cu nejidovulu póte se face si bine, póte visitá pe bolnavii acestuia, póte merge la înmormentarea lui, inse numai pentru bunulu pacei, si adeca cá jidovulu se nu sufere vreunu reu.

8. De-óre ce Israilu si Ddieire dupa Talmudu este totu unu conceptu, dreptu aceea lumea tóta este a jidoviloru, pentru aceea dice Talmudulu:

9. De cumva boulu jidovului împungéndu boulu (nejidovului) acesta crépa, atunci jidovulu e liberu; la din contra strainulu (adeca nejidovulu) este datoriu a refú tóta daun'a jidovului, pentrucá dice scriptur'a: Ddieu a statu, a mesuratu pamentulu si a predatu pe goimi israelitiloru.

10. Domnedieu a datu putere jidoviloru asupra averei si vietiei totoruru celorlalte popóre.

11. Israelitului este iertatu a nedreptatí pe goimi, adeca pe nejidovi, pentrucá este scrisu: nu vei face nedreptate faciá de aprópele teu, éra aceea nu este scrisu cá se nu nedreptatésca pe „goi“ — jafuirea goiului, dice mai departe Talmudulu, este iertata.

12. Se nu asupresci pe lucratoriulu de di, daca e din sángele teu; ceilalti sunt scoși de sub opreliscea acésta.

*) Reu te insieli Domnule; se vede cá nu prea citesci diarie în limb'a nóstra. Red.

**) Nu este asia; vei vedea în altu Nr. Red.

***) Reu te-ai insielatu. Cum? Nu cunosceai Dta nici macaru parabol'a samaritanului cu omulu cadiutu în telchari, nici asprele muștrari ale lui Isusu Christosu aruncate în faci'a fariseiloru si saduceiloru, nici vreo parte romanésca publicata de cátra unii jidovi neofiti Saptisati în Moldov'a? Red.

13. Porunc'a „se nu furi“, dupa Talmudu însémna, cumcá dela omu, adeca dela jidovu nu este iertatu a furá, si în altu locu dice Talmudulu, cumcá „pe nejidovi este iertatu a'i jafuí“. Si este lucru prea naturalu acesta dupa principiulu cá: „tóta lumea este a jidoviloru“, pentrucá furtulu în casulu acesta mai multu nu este furtu, pentrucá jidovulu furandu ia numai aceea ce este alu densului. Avereá nejidoviloru în întielesulu Talmudului este avere fára de stapánu, cá nesipulu marei; primul cuprindietoriu este proprietariulu adeveratu alu densului. Mai departe dice Talmudulu:

14. Este iertatu a insielá pe goi, cá se iei usura dela densulu; éra de cumva vindi sau cumperi ceva dela aprópele teu (adeca dela jidovu), atunci nu va fi iertatu a insielá pe fratele teu.

15. Celu ce va restituí goiului avereá perduta de acesta si aflata prin jidovu, Domnedieu nu'lu va iertá. Este opritu a restituí goiului avereá perduta si aflata pentrucá celu ce restituiesce pecatuesce, sporindu cu aceea puterea necredintiosiloru.

16. Domnedieu ni-a poruncitu nóue, cá dela goi se luamu usur'a, se nu le damu ajutoriu, ci se le facemu dauna inca si în lucrurile acele, în cari ne sunt spre folosu; dara faciá cu israeliti a face asemeni nu este iertatu. Este opritu fára de usura a împrumutá pe goimi, cu acésta inse este iertatu.

17. Jidovulu atáta usura póte luá dela goimi, cátu recere traiulu vietiei jidovului. Viéti'a goiului e în man'a ta (oh jidove), esclama Talmudulu, cu cátu mai tare avereá lui. Celui mai de omenie dintre nejidovi se'i curmi viéti'a.

18. Este jidoviloru oprita îndurarea faciá de nejidovi. Pentru aceea de'lu vedi perindu, sau cá se innéca în apa, sau cá e aprópe de mórté, nu'ti este iertatu a'lu mantuí pe elu.

19. De cumva nejidovulu cade în grópa sau în cutare primejdie, sau alta nenorocire nu'ti este iertatu a'lu scóte pe densulu; de va fi vreo trépta în grópa o vei scóte si vei dice: pentru aceea facu acésta, cá nu cumva vit'a mea se se pogóre în grópa; de cumva de asuprá grópu o pétra, o vei pune la locu si vei dice: pentru aceea facu acésta, pentrucá dobitócele mele se póta treci preste dens'a.

20. E lucru placutu si de laudatu a omóri cu man'a ta propria pe nejidovi. Celu ce vérsa sángele nejidovului, aduce jertfa lui Ddieu.

21. Porunc'a aceea: „se nu omóri“, însémna, cá din fii lui Israilu nu este iertatu a omóri; éra goimii nu sunt israeliti.

22. Celu ce va omóri unu israelitu, i se imputa asia, cá si candu ar fi omoritu lumea intréga; si celu ce va mantuí unu israelitu, i se va imputá cá si candu ar fi mantuitu lumea tóta.

23. Dupa Talmudu, „muierea nejidova“, adeca care nu e fiic'a lui Israilu, e dobitóca, cu care jidovulu va potea face ori-ce va vrea, adeca i se iérta acésta.

Dupa tenórea Talmudului nu existe juramentu valorosu, pentrucá ce întielesu ar avea juramentulu faciá de dobitocu, si de-óre ce Talmudulu proclama viéti'a si avereá nejidoviloru de proprietatea jidoviloru, dreptu aceea despre „alu meu si alu teu“ nejidovulu cu jidovu nu se póte judecá. Pentru aceea perjuriulu si calcarea juramentului, faciá de nejidovi în mai multe locuri ale Talmudului este iertatu; numai dupa Talmudu este a se ferí, cá nu cumva lucrulu se vina la lumina, si asia jidovimea si credint'i'a loru se nu cada în renume reu.

Tóte aceste le-am scrisu din brosiur'a I alui Istoczy Géza, barbatu energiosu si de sciintia, precum si cu esperientia rara; elu dice pe pagin'a 10 cumcá aceste tóte sunt adeveruri nedisputabile, scrise de Dr. Augustu Rohling în cartea „Der Talmudjude“ adeca: jidovulu talmudistu, care pentru opulu acesta tradusu în mai multe limbe europene si edatu mai de multe-ori, fiindu atacatu si amerintiatu prin jidovi, au pusu premiu de 1000 de taleri pe partea aceluia, care în opulu seu numitu va aflá o sminta sau citatiune falsa, si pána în dio'a de astadi nu s'au ivitu nici-unu jidovu sau rabinu invetiatu, care se fia cerutu estradarea premiului numitu, de si, precum scimu, jidovulu n'are datina a despretiúi unu rebachu de 1000 de taleri.

Buteni, 10 Novembre 1881.

Dionisiu Pascuti.

Din lips'a spatiului reflectiunile nóstre la acésta corespondentia remanu pe altu Nru. Red.

— Alb'a Juli'a, 18 Nov. 1881.*) Starea deplorabila a scólei nóstre, respective lips'a totala a instructiunii si educatiunii prunciloru nostrii, trebe se imple ánim'a fiacarui omu bine simtitoriu cu dorere sfasietóre.

Tóte confessiunile — aici cincii la numeru, — au scólele loru, în cari se si invétia cu multa stradania dela inceputulu semestrului; numai scól'a parochiala gr.-catholica din Alb'a Juli'a stá inca totu desiértata de invetiacei, cá si în vacatiunea cea mare.

Parintele capelanu a spusu în biserica, ce e dreptu, cá poporeni nostrii se-si dea pruncii la scóla; inse respectivii nu audu admonitiunea, pentru cá nu'su de faciá, urmandu esemplulu inteligentiloru nostrii, cari asemenea nu'si iau ostenéla se cercetedie sf. biserica si se'si dea pruncitii la scól'a nóstra; éra altii poporeni бага de vina, cá

*) Pentru cele coprinse în acésta corespondentia dn. auctoru alu ei declara în comitiva, cá stá bunu. Red.

parintele capelanu avendu se pórte întregu serviciulu legatu de oficiulu parochiale, nu póte se respunda cum se cade si oficiulu seu de docente, fiindu-cà nime nu póte slugi deodata la doi domni.

Mai avemu si alte doreri sfasietórie, între cari nu e la loculul ultimu aceea, pe care ne-o pricinuesce impregiurarea, cà pe candu pruncii celorlalte confessiuni se aduna in bisericile lor si se invétia de càtra preotii respectivi, religiunea si ritulu bisericeii sale, atunci numai invetiaceii si studentii gr. cath. aflatori la scólele altoru cofesiuni pribegescu cá oile fàra de pastoriu, si nu se afla cine se'i invetie religiunea in limb'a lor, se le faca cunoscutu si placutu ritulu si datinele sacre ale bisericeii nóstre gr.-cath.

O tempora! O mores! pàna candu o Dómne voru mai tinea suferintiele si inferioritatea nóstra? M. M.

— Avemu si din comun'a Oprea-Cartisiór'a (comitat. Fagarasiului) una alta corespondentia relativa la scól'a de acolo, subscrisa de dn. Nicolae Budacu proprietariu si membru virilistu la comitatu; acésta pórtá dat'a din 2 Oct., este inse inaintata la redactiune numai sub dat'a diu 14 Novembre a. c. Noi vedemu bine, cà pe dnulu Budacu cá romanu si cá tata de familia ilu dóre reu de starea desolata a acelei scóle; dara fasele prin care a trecut acea de vreo 15 ani sunt descrise asia de lungu, cá si cum ar fi vorba despre vreunu gimnasiu cu optu clase.

Essenti'a acelei corespondentie este, cà dnulu Budacu servise la scól'a din Oprea-Cartisiór'a 10 ani pe simbria miserabila de 80 fl. pe anu; dupa densulu au urmatu alti trei docenti unii dupa altii, N. Tarcia, P. Monea, Mateiu Grovu. In a. 1867 venindu cá parochu dnulu Avramu Stoica, „bagà intriga între ómeni, cà salariulu de invetiatoriu este prea mare, . . . a publicatu si concesu poporului, cà póte se'si aléga altu invetiatoriu.“ Asia ilustr'a si bogat'a cathedra de invetiatoriu satescu ajunse in Cartisiór'a la licitatiune (precum ajunge in nenumerate alte comune), si in locu de a se fixá plat'a minima prescisa cu 200 fl., unu junisioru cerú dascal'a cu simbria numai de 50 fl. Se intielege apoi, cà scól'a a mersu fórtre reu, sau nicidecum, pàna-ce s'a scolatu alta partida din comuna si ridicandu simbria cu mare nevoia la 90 fl. in an. 1877 a pusu éراسi de invetiatoriu pe Mateiu Grovu celu scosu inainte cu càtiva ani. Dara in 2 Octobre a. c. facèndu-se alegere prin concursu, s'au prezentatu 6 invetiatori, Trandafir Dragomanu, Joanu Voda, Doroteiu Romanu, Joanu Stoica acestia calificati, adeca cu decretu (. . .), apoi Mateiu Grovu si Titu Banciu necalificati. Dn. notariu de cercu Damaschinu Poparadu a reflectatu pe alegatori, cà la statiunea de invetiatoriu licitarea ar fi o calcare de lege si cà comisiunea municipale a fixatu simbria docentiloru la 200 fl. Atunci inse parochulu Avramu Stoica suindu-se pe o gramada de petrisiu a strigatu, cà sinodulu isi póte alege de invetiatoriu pe cine va lasá mai eftinu, si fiinducà Joanu Stoica s'a imbiatatu pe simbria numai de 55 fl., sinodulu l'au alesu pe acesta.*) Partid'a ceealalta a recursu la consistoriulu din Sibiu, de unde astépta cu mare sete decisiunea in cauza.

Sciri diverse.

— (List'a) contribuentiloru la fondulu de pre-miare alu espositiunei romane din Sibiu:

Joanu Efticiu, Pecica 10 fl., Vas. Ignatu, Beiusiu 10 fl., Vasilie Jurca, propriet. mare, Saraseu 6 galbini, Joanu Fania, parochu Saraseu 2 fl., Domeniulu metropolitanu, Blasiu 10 galb., Irina Bardosi, Solnocu 1 fl., Joachim Ciurea, Mociulu-inferioru 2 fl., Anastasia de Orbonasiu, Orascia 2 fl., Joanu Dobrota, St. Georgiu 10 fl., Vas. Porutiu, Almasiulu-mare 1 fl., Joan'a Porutiu

*) Statiunile de boari, vacari, porcari, pecurari etc. totu asia se licitédia óre? Intréba Corectorulu.

marit. Petreanu, preotésa Almasiulu-mare 60 cri, Olga Porutiu, Almasiulu-mare 90 cri, Juliu Porutiu, Almasiulu mare 1 fl., Emanuilu Mocianu, Almasiulu-mare 50 cri, Emanuilu Ungureanu, advocatu, Timisiór'a 1 galbinu, Vasilie Ignia, tabacariu, Timisiór'a 1 galbinu, Marcu Barbulu, telegrafistu, Timisiór'a 1 galb., Pavelu Rotariu, advocatu, Timisiór'a 1 galbinu, Petru Oprisiu, secretariu tel. Timisiór'a 10 fr., Andreiu Bersanu, prof., Dérstele-Brasiovului 1 fl., Joachim Parau, parochu, Agnita 1 fl., Comun'a bisericeasca Tilisca 20 fl., Comun'a politica Tilisca 20 fl., Dr. Gregoriu Silasi, prof., Clusiu 24 fl., Michailu Fsgarasianu, parochu, Teure 2 fl., Florianu Petranu, capelanu, Almasiu 1 fl., Comun'a bisericeasca din M. St. Gyórgy 1 fl., Alexandru Romanu, deputatu dietalu, Budapesta 10 fl., Gavrilu Popu Danu, preotu, St. Anneiu, 3 imp., Alexandru Filipu, advocatu, Alb'a Jul'i 10 fl., N. Rosiu, prof., Beiusiu 1 galbinu 10 fr., A. Laday, septemviru, Mehadia 50 fl., Andreiu Cosma, pretoru, Tasnasu 10 fl., Fr. H. Longinu, advoc., Deva 15 fl., 4 galbini, 1 taleru, Jacobu Lugosianu, Turda, (colectantu) 5 fl. 50 cri, 1 taleru.

Colectantii prin dnulu Dr. Nicol. Oncu, advocatu, Aradu (73 fl. 50 cri): Joanu Metianu, episcopu, Aradu 25 fl., Joanu Belesiu, advoc., Aradu 1 fl., Petru Suci, ingineriu, Aradu 1 fl., Joan'a Goldisiu, preotésa, Aradu 2 fl., Josifu Botta, advoc., Aradu 2 fl., Terentiu Ratiu, adv., Aradu 1 fl., George Purcariu, comptabilu, Aradu 1 fl., I. M. Campianu, adv., Aradu 1 fl., Vasilie Pap, adv., Aradu 1 fl., George Lazaru, adv., Aradu 2 fl., Gerasimu Serbu, notariu, Aradu 2 fl., Ignatiu Pap, secretariu, Aradu 1 fl., L. Tescula, profes., Aradu 1 fl., Aug. Hamsa, asesoru cons., Aradu 1 fl., Dr. Atanasiu Sandor, profes. emer., Aradu 4 fl., I. Moldovanu, ases-cons., Aradu 1 fl., Teodoru Pap, propriet., Aradu 1 fl., Const. Gurbanu, protopresbit., Aradu, 1 fl., I. Domsia, parochu, Aradu 1 fl., Petru Tissu, advoc., Aradu 1 fl., Blasiu Codnar, invetiati., Aradu 1 fl., Dr. Dim. G. Selcelanu, Aradu 50 cri, Joanu Ghibu, prof., Aradu 1 fl., George Feher, advocatu, Aradu 1 fl., Catarina Paguba, Aradu 1 fl., Joanu Pap, protoprese., Aradu 2 fl., Joanu Belle, notariu, Aradu 1 fl., Georgiu Mladia, notariu ad., Aradu 1 fl., Aureliu Suci, adv., Aradu 1 fl., A. Suricescu, not., Aradu 1 fl., Stefanu Antonescu, pretoru, Aradu 2 fl., Dr. I. Pap, advoc., Aradu 1 fl., Stefanu Opreanu, parochu, Aradu 1 fl., Fr. Butiurea, notariu, Aradu 2 fl., N. N. 2 fl., George Dogariu, proprietariu, Aradu 2 fl., Joanu Suci, propriet., 2 fl., Dr. N. Oncu, adv. 1 fl., Alex. Tordosianu, protopresb., Alb'a Jul'i (colectaetu) 6 fl., G. P. 2 lire turec., Josifu Gall, propr. mare, B'Pest'a 100 frcs., Daniil Gal, not. cerc., Secuieu 15 fl., Societatea de mine „Concordia“, Buciumu 25 fl. Sum'a totalg 331 fl., 25 galbini, 120 frcs., 3 imperiali 2 lire turecsi si 2 taleri.

Sibiu, 10 Novembre 1881.

Comitetulu espositiunei:

Parteniu Cosma, Eugenu Brote, presidente. secretariu.

— Vien'a, in 26 Nov. 1881. Stimatè domnule Redactoru! Cu inceputulu anului administrativu 1881/2 societatea academica „Romania-Juna“ de aici s'a constituitu de nou. — Noulu comitetu la inceputulu activitatii sale isi tine de cea mai sfanta datorintia a ve esprima in numele societatii respective multamita si recunoscintia pentru marinositatea, ce a-ti aratat'o fatia de noi trimitiandu-ne pretiuit'a fóia, ce redigeti, gratis. Indrasnimu totuodata a ve ruga, se nu ne lipsiti nici pe viitoru de acestu beneficiu insemnatu; fiindu-cà mijlóceie materiale, de care dispune „Romania-Juna“ sunt multu mai neinsemnate, decâtu se póta realiza singura, fàra sucursulu publiculu romanu frumósele sale scopuri.

Cu acésta ocaziune ve facemu cunoscutu, cà societatea nóstra si-a schimbatu locuint'a. Localitatile ei de prezentu se afla in: VIII. Lange Gasse Nr. 4, etagiulu II; — despre ce ve rugamu, se luati notitia in stimat'a d-vóstra fóia.

Primiti dle Redactoru, asigurarea deosebitei nóstre stime si consideratiuni.

Popasu, presid. J. T. Mera, secret.

— Melbourne 1881. — Premiu I. Medalia de argintu. —

Aparate de musica.

Aceste aparate canta 4—200 piese cu séu fàra espres-siune, mandoliine, dobe, campane, castagn-te, voci ceresci, jocu de harfe etc.

Dose de musica

cantandu 2 pàna la 16 piese; mai departe necessary, port-sugare, case elvetiane, albumu de fotografii, necessary de scrisu, scature pentru manusi, apasatoru pentru scrisori, vase pentru flori, etuis de sugarete, tabathiere, mese de lucratu, sticle, sticle pentru bere, port-monaiuri, scaune etc., tóte cu musica. Tóte acestea cu musica. Totu-deauna celu mai nou si de calitate superióra, recomanda

(22) 2—4 J. H. Heller, in Bern (Elveti'a).

Numai pentru comande directe se garantédia originalitate. List'a pretiuriloru se tramite franco.

premiu la impartire între cumparatori de aparate de musica. De aparate din cele mai frumoase, in valoare de 20,000 franci ca Dela Novembre pàna la 30 Aprilie voru ajunge 100

Burs'a Vienei.

Numai burs'a Vienei este regulatória pentru Cislaitani'a si Translaitani'a.

In brosiur'a nóstra (la p. 26 si 42) noi amu aratatu pe largu **desavantagele** mari care trebuie se urmedie din speculatiunile ce se facu pe la burse provinciali lipsite de infuintia si dependente fàra voi'a lor, cum si de alta parte, marile **folóse** ale operatiuniloru la bursele din **cetatea capitala**, cà resiedintia a regimului, a societatiiloru si corporatiuniloru, ale caroru titule (obligatiuni, actiuni, cambie etc.) se afla de vendutu si cumparatu in piatia, acelu locu unde se oferu si se cauta, unde concurgu scriile din tóte partile lumei, unde se face **politica**, unde apparu diariile mari, unde speculatiunea cea mare produce **curturile**, in scurtu, acelu locu, unde se potu face la timp observatiuni favorabili si nefavorabili, si **inainte** de a se aflá in cercuri mai departate, se potu trage **informatiuni cu totul intime**, pe care avendu-le te poti orientá, cà se ai voturi decisive asupra cursuriloru.

Cu privire la marile agitatiuni ce se astépta la bursa, afara de speculatiunea „libera“ si de afacerile nóstre **de consortiu**, fórtre cautate, mai recomandamu si **operatiunea cu riscu marginitu**, mai virtuosu **premiulu din doue parti** (la casu de asia **castigu**: ori se urea ori cadu cursurile), candu apoi taxele nici in casulu celu mai reu nu se potu perde întregi. Pretiurile premiiloru fórtre moderate.

Standu noi in relatiuni de aprópe cu cercurile conducátorie de afaceri, ne aflamu in positiune de a servi cu informatiuni dela autai'a mana si prompte, (autentice si fàra spese). **Executare exacta si discreta.** Comunicatiune telegrafica. Serisori de aviso gratis.

Circulatiunea actuala de bani si capitaluri acumulate ne punu in stare, cà la **elocarea valoriloru, la modurile de speculatiune si la imprumuturi de fonduri** se scadamu interesele pàna la 5%, pe anu (scutitu de taxe.)

Numeri de proba ai diariulu financiaru si de trasu la sorti „Leitha“.

Brosiur'a multu copriprietória si fórtre necessaria: **Los-Kalendarium** (Calindariu de losuri) cu planurile europene de trasu la sorti, **valori de elocatu pentru speculatiune si modalitatea elocarei, asigurare de losuri**, care cu privire la tragerile ce se apropie, merita se fia considerate etc. etc., trimitemu la cerere gratis si franco. (60) 3—4

Administratiunea „LEITHA“ (Halmai), Vien'a, Bancei Schottenring 15.

Requisite de învèțământu.

Aparatulu metricu, 12 obiecte cu explicarea lor . . . . . 4.50 Atlas de istoria naturalá cu 250 figure colorate . . . . . 1.75 Globuri terestre de 21 cm. in diametru:

- Nr. I adjustatú cu meridian și compas cu pedestal fin de lemn . . . . . 13.—
- „ II adjustatú cu jumetate meridian și cu pedestal de metal 10.50
- „ III totú acesta fără meridian 8.40
- „ IV adjustatú cu jumetate meridian și pedestal de lemn 7.40
- „ V fără meridian și cu pedest. de lemn 5.60

Globurile Nr. II și III sunt de a recomenda, aceste pentru greutatea pedestalulu nu se restórná, și sunt frumóse și tari.

Pachetarea se face într'o ladița de lemn, pentru care se socotesce separat 80 cr. pentru un globulu. **Map'a Europei**, tradusá de J. M. Moldovanu, 140 cm. latá și 120 cm. înaltá, pe pânã, in mapá . . . . . 5.50 **Map'a Semigloburile séu cart'a globulu paméntescú**, 131 cm. latá și 110 cm. înaltá, pe pânã, in mapá . . . . . 4.50 **Map'a tierilor tienetorie de coróna Ungariei** pentru scólele poporale de Eugenie Bordeaux, 158 cm. latá 111 cm. înaltá, pe pânã in mapá, necoloratá 5.—, coloratá . . . . . 6.— **Mașiná de comput** cu globulețe albe și negre pe drotú . . . . . 3.20 **Optzeci modele de desemn** . . . . . 1.—

Carti mai noue.

- Popu Josifu, Legea comunala sau articiii de lege XVIII 1871 si V 1876 . . . . . bros. 1.—
- Popu Georgiu, Ecuivalentulu, Indreptariu practic pentru primariile comunelor bisericesci si civ. . . . . —.20
- Ranta-Buticescu Vas., Poesii . . . . . —.120
- Rosca Juliu, Sacrificiu pentru sacrificiu. Romanu orig. . . . . —.35
- Rudinescu, Dialogi romani-germani . . . . . —.85
- Sucevanu Eug., Cursu sistematicu de stenografie romana. Brosiura I (completu in 2 brosiuri) 1.20
- Xenopolu A. D., Istoria universalá. Partea I. Istoria vechie dela timpurile prehistorice pàna la caderea imperiulu romanu . . . . . 1.—

Calindare pe anulu 1882.

- Amiculu Poporulu, cu tramitèrea francata . . . . . —.50
- Calindaru cu cirile, cu tramitèrea francata . . . . . —.24
- Calindariu iulianu, gregorianu si alu poporulu romanu de Sim. Manguica, cu tramitèrea francata 1.65
- Calindariulu bunulu economu, cu tramitèrea francata 1.20

Se afla de vendiare la

W. KRAFFT in Sibiu

redactoru responsabile: G. Baritiu. rila lui W. Krafft.

Conformu parerei identice a unui mare numeru de ilustru **medici practici elvetiani, germani si austriaci**, si a mai multoru **foi de specialitate**, pilurile elvetiane preparate din **erburu medicinali elvetiane** prin farmacistulu **R. Brandt in Schaffhausen**, s'au **adeveritu** prin compositiunea loru fericitá, fàra nici-o materia stricaciósa pentru corpu in tóte casurile in care a fostu necessary de a provocá unu **scaunu fàra iritatiune**, de a **departá aglomerari de fiere si de flegma**, de a **curatf sangele**, precum si a **vivificá si a intari** de non întregu **aparatul de mistuire** — cá unu **remediulu eftinu, realu, sicuru si nedurerosu**, care este demnu a fi recomandat ori-cui.

Se se cèra respicatu: **piluri elvetiane dela farmacistulu R. Brandt**, care se vendu numai in dose de tinichea continendu 50 piluri cu 70 cri si in dose mai mici de proba 15 piluri cu 25 cri. — Fiacare cutióra cu **pilule veritabile** elvetiane trebuie se aiba vigneta de susu, crucea alba elvetiana pe fundu rosu cá si cifreulu fabricatoriulu.

Prospecte care copripindu între altele numeróse pareri de ale ómeniloru de specialitate despre folosulu loru se dau **gratis** in farmacile urmatóre:

Sibiu la dnulu farmacistu **Augustu Teutsch**; M. Osiorheiu la dnulu farmacistu **Danielu Bernardy**. Acestu medicamentu veritabilu se póte aflá si in fiecare farmacia buna din Austriá.